No. 837. # DE TIJD. **1850.**

NOORD-HOLLANDSCHE COURANT.

Dieu et mon droit.

Deze COURANT verschijnt te AMSTERDAM, Dagelijks, behalve des Zondags. Het abonnement voor 3 maanden is *f* 5,00; voor de buitensteden *f* 6,00; franco door het geheele Rijk. *Brieven, Gelden,* enz. FRANCO te adresseren aan het Bureau dezer COURANT.

DONDERDAG, 17 JANUARIJ.

Advertentien van *Zes* regels en daar beneden worden tegen *f* 1,00 geplaatst; meer dan *Zes* regels tegen 15 cents per regel. — Voor alle advertentien wordt bovendien [illegible] zegelregt betaald. Voor groote letters betaalt men naar de plaats ruimte meer.

AMSTERDAM, 16 Januarij.

Onder de veelvuldige lessen, die de revolutie in de twee laatste jaren aan de volken heeft gegeven, is er eene, welke meer bijzonder de aandacht verdient, omdat zij in onmiddellijk verband staat met eene der hoofdoorzaken, die de algemeene ontbinding der maatschappij dreigen te bewerken; zij betreft het sijsteem van volksonderwijs, dat, in de laatste jaren door verschillende gouvernementen in Europa ingevoerd, thans blijkt de verderfelijkste gevolgen na zich te slepen.

Al wie de gebeurtenissen in de twee laatste jaren heeft gade geslagen, is in de gelegenheid geweest op te merken, dat het Communismus dáár het krachtigst georganiseerd was en de meeste volgelingen vond, wáár het volksonderwijs het meest was ingerigt naar begrippen, die men zoo wel hier te lande als elders gewoon is verlicht te noemen; dat is, naar het rationalistisch sijsteem, met verbanning uit de school van alle positieve, bovennatuurlijke geloofsleer. Om een bewijs te geven van onze bewering, zouden wij alleen behoeven te wijzen op Baden, het door zijne vroeger zoo hoog geroemde verlichting vermaarde Baden, dat thans, na de proef te hebben geleverd van de gevolgen der verlichting, die aan dat land was bedeeld, als een broeinest van onmaatschappelijke woeling ten voorbeeld dient van afschrik voor alle volken, die belang stellen in rust en welvaart. Dan de debatten, dezer dagen te Parijs gevoerd over een ontwerp van wet tot beteugeling van de schoolmeesters ten platten lande in Frankrijk, heeft een zoo schrikbarend licht verspreid over het schoolwezen, 't welk daar volgens de wet van 1833 bestaat, dat wij het noodig achten in het belang van ons gemeene vaderland, daarbij een oogenblik stil te staan; want wij verkeeren hier te lande in het gevaar, om een op dezelfde beginselen gescheoid stelsel van onderwijs te zien tot stand brengen, dat op dit oogenblik in Frankrijk ontegensprekelijk niet alleen radicale hervorming behoeft, om de toekomst te waarborgen, maar onmiddellijke en exorbitante wetsbepalingen vordert, wil men de maatschappij niet bloot stellen aan den triomf der anarchie.

Niemand heeft op dit oogenblik te Parijs woorden van afschuw genoeg, om de verderfelijke rigting te verfoeijen, die vele schoolmeesters in Frankrijk zijn ingetreden. Onze lezers hebben in ons Nummer van gisteren eenige uittreksels uit brieven gezien, die den maar al te zeer betreurenswaardigen toestand aanduiden, waarmede het Fransche volk wordt bedreigd door de zedeloosheid en het communisme van vele schoolmeesters. Maar men moet niet bij het feit blijven staan, dat zich in de laatste maanden zoo verontrustend heeft veropenbaard; men moet zich niet vergenoegen met het te verfoeijen, dat zoo vele onderwijzers zich vertoonen als onzedelijke en verdierlijkte handlangers der oproermakers en toekomstige roof en moordbenden; men moet opklimmen tot de oorzaak van dat verschijnsel en zich afvragen, welke dan toch wel de reden mag zijn, dat in Frankrijk zoo vele onderwijzers der jeugd zich hebben vervormd tot vervaarlijke verwoesters der maatschappij?

Als men den toestand nagaat, die den onderwijzer in Frankrijk is bereid, al moge men dan ook nog zoo zeer het verderf verafschuwen, dat zich thans zoo afzigtelijk openbaart, men zal zich eer geroepen gevoelen tot medelijden dan tot verbittering. De wet van 1833, uitgaande van het denkbeeld, dat men de verlichting zooveel mogelijk moet uitbreiden onder het volk, heeft normaal-scholen gewild in vele steden der departementen, waar de toekomstige dorpsschoolmeester tot zijne bediening zoude worden voorbereid met een schat van kennissen, die hij voor zijne school niet zoude kunnen noodig hebben. Dat onderwijs blijkt uit verscheidene oogpunten bedorven te zijn geweest.

In de eerste plaats was het een misslag dat men den toekomstigen dorpsonderwijzer gedurende minstens een paar jaren buiten den eenvoudigen landmanskring plaatste, om hem in te lijven in de beschaving der steden, waar hij in de normaal-school zelve, door het verkeer met zijne professoren en andere studenten van de universiteit, en zelfs door zijne wetenschappelijke opvoeding, tot de behoeften eener verfijnde beschaving werd opgeleid. Daartoe leidden insgelijks niet weinig de schitterende feesten, die hem nu en dan bij officiëele gelegenheden werden gegeven, vooral bij examina's en prijsuitdeelingen, wanneer hij tot de genoegens van de hovaardij, door de toejuiching van al wat het departement aanzienlijks bevatte, boven alle mate werd aangeprikkeld, om zich in het vervolg niet meer met een dorpspubliek te kunnen bevredigen. Daarbij lag het in het stelsel om op de eerzucht der kweekelingen te werken, die, ofschoon men voor had daardoor slechts den naijver der jongelingen op te wekken, eigenlijk toch gediend heeft, om ze voor de toekomst te bederven. Hoe kan het anders? Ingewijd in en verlekkerd op de behoeften eener fijnere beschaving, opgewekt door de vooruitzigten van bevordering, die hun werden geopend en die de verleidende verbeelding van eene prikkelbare jeugd zeker oneindig vergrootte, stond hun eene bittere teleurstelling te wachten als zij van de normaalschool werden overgeplaatst in een of ander dorp, waar hun een armoedig bestaan verbeidde, en gebrek aan alle letterkundig of beschaafd verkeer hen prijs gaf aan eene pijnlijke eenzaamheid, zonder dat iets hunne verlorene illusiën kwam vergoeden. Hadde men ze nog gewapend met de beginselen der godsdienst, en ze geleerd volgens de leer des Evangelie's zich een leven van opoffering naar het voorbeeld des goddelijken Meesters te vormen! Maar indien 't al in de normaal scholen aan een priester vergund was een enkel uur in de week godsdienstig onderwijs te geven; wat kon dit van invloed zijn bij leerlingen, die de geheele week van hunne professoren niets dan rationalisme en zelfs pantheisme leerden, en bij deze voor hen zoo gevaarlijke leer het ongodsdienstig gedrag hunner professoren aanschouwden, die het zich ten pligt stelden, om niet alleen de Openbaring door hunne lessen, maar ook door hunne levenswijs te bestrijden?

Met één woord het stelsel van onderwijs in Frankrijk heeft de dorps-schoolmeesters vatbaar gemaakt voor allerlei verleiding; wij zeggen niet genoeg, het heeft hen tot de verleiding gevormd, zonder hun daartegen een enkel wapen in de hand te geven. Hoe moesten zij niet vallen, toen hun de wenk ten val gegeven werd door den man, dien de revolutie van Februarij aan het hoofd van het onderwijs had geplaatst? De circulaire van den heer Carnot, die de schoolmeesters tot professoren van de democratie en het socialisme aanstelde, vond bijna niet een enkelen tegenstrever, zelfs niet onder de hoogere beambten van de Fransche universiteit, onder de rectoren, inspecteuren, en professoren der universiteit; hoe zouden de arme dorps-schoolmeesters, wier opvoeding tot ontevredenheid in hunne betrekking en tot ongodisterij had gediend, hoe zouden zij bestand zijn geweest tegen eene verzoeking, als welke hun de revolutie aanbragt, en dat door het orgaan van den minister van onderwijs, die hun een geluk voorspiegelde zoo groot, als hunne jeugdige verbeelding vroeger had gemaald, en later hunne afgunst had benijd?

En ziedaar dan de vrucht van een stelsel van onderwijs, dat mede door den grooten staatsman van Frankrijk, den doctrinair Guizot was opgezet. Als iemand leed heeft van die instelling, het is zeker de heer Guizot zelf, die beter dan iemand anders thans het gevaar beseft van een stelsel, dat hij met de beste bedoelingen in 1833 heeft ingevoerd, en hetwelk thans alle vrienden van rust en orde in Frankrijk met maar al te zeer gegronden schrik vervult.

Dan niet alleen in Frankrijk wordt het gevaar bevroed en de oorzaak aangewezen. In Engeland heeft het niet minder de aandacht tot zich getrokken. Onder de vele bladen die dezer dagen het onderwerp bespraken, heeft vooral de *Times* de zaak behartigd, en zich verpligt geacht Frankrijk waarschuwingen te geven, die ook aan ons land dienstig kunnen zijn. Wij spreken daarover nader in een bijzonder artikel.

Opmerkelijk is het dat geen der Nederlandsche Bladen, — *de Tijd* en na hem de *Publiciste* alleen uitgezonderd — het der moeite waardig schijnen geacht te hebben om met een enkel woord gewag te maken van de onlangs op uitdrukkelijken last des ministers Thorbecke gedrukte en aan de Tweede Kamer rondgedeelde volumineuse stukken betreffende den arbeid der commissie, door Z. M. Willem II den 12 Nov. 1840 benoemd, naar aanleiding bepaaldelijk der bezwaren tegen het vigerende onderwijs-stelsel ingebragt door de Kerkvoogden van Nederland. Te meer opmerkelijk is dit, vermits onderscheidene buitenlandsche bladen van die stukken met veel lof en vrij uitvoerig melding maken, met name het *Journal de Bruxelles*, de *Ami de la Religion* en *de Moniteur Catholique*. Het stilzwijgen van onze journalistiek over een zoo gewigtig punt geeft maar al te zeer stof tot nadenken!

Zeer lezenswaardig is de volgende waardering van de Parijsche *Presse* van het thans alom aan de orde van den dag zijnde vraagstuk van het lager onderwijs. Zij verdient ook ten onzent eene ernstige overweging:

»Wij zijn voor de vrijheid van onderwijs, gelijk wij voor alle vrijheden zijn; en van alle is deze, volgens ons oordeel, het minst gevaarlijk, want zij vindt haren teugel in de natuur-zelve. Immers, bestaat er wel een beter, werkdadiger, strenger en uitvorschender toezigt dan dat van den vader des huisgezins? Stellen wij ons den slechthartigsten huisvader voor; gelooft gij daarom dat hij zijn kind naar eene school zal zenden, waar het zedeloosheid leert? Neen; een slechte onderwijzer zal zelfs door de openbare meening veel zekerder worden afgezet dan door den prefect. Weet gij niet wat voor hem de gevoeligste en de verschrikkelijkste nederlaag zijn zal? — Dat zijne kinderen zijne school verlaten.

»Veronderstellen wij dus dat de minister de Parieu niets heeft overdreven; nemen wij aan dat de meeste schoolmeesters verpesters zijn der maatschappij; nemen wij aan dat de schoolgebouwen stookplaatsen zijn van ondeugd, zedeloosheid en atheïsme; veronderstellen wij dit alles, waar vindt men dan het middel daar tegen? Geen ander middel zal daartegen gevonden worden dan de vrijheid, de vrijheid die de slechte schoolmeesters in den grond helpt door de concurrentie van den braven onderwijzer; de vrijheid, die de mededinging zal daarstellen voor ijverige en regtschapen lieden; de vrijheid eindelijk, die aan den vader des huisgezins de bevoegdheid gevende om aan de inspraak der natuur, aan de stem zijns gewetens, aan de berekening van zijn belang gehoor te verleenen, hem nooit zal vergunnen, de ziel en den geest van zijn kind ter prooi te geven aan personen, die met atheïsme, losbandigheid of goddeloosheid besmet zijn.

»Zij die dit niet beseffen, zijn anonyme communisten. Zij zijn degenen, die het leven der natie uitdroogende, door de zuigpomp der centralisatie en van het budget, in den Staat de levenskrachten des lands verteeren door het onderwijs, door de finantien, door de verdrukking der geestelijkheid, door de wetten op den staat van beleg en op de transportatie, en door al de overdrijvingen der onderdrukking. Dat groote werktuig, waaraan de meerderheid dagelijks een nieuw rad toevoegt, als wilde zij het tot voltooijing brengen en bevestigen — dat is het ligchaam van het communisme, van dat verdierlijkend communisme, dat niets anders kan zijn dan een nieuwe vorm van despotisme. Voor dat ligchaam zal de adem eener omwenteling gedurende vier en twintig uren voldoende zijn om er het leven en de kracht der beweging en der verdelging aan te geven.

»Die anonyme communisten zijn de gevaarlijkste vijanden der maatschappij. Die verblinden! Zij trekken met eigen handen de muren op van welker hoogte zij zullen neergebliksemd worden. Die ondankbaren! zij slagten de vrijheid, en het is de vrijheid die hen redden moet."

De *Limburger* over het gerucht sprekende, dat de burgemeester van Maastricht, de 70jarige heer Nierstraz, zijn ontslag zou hebben ingediend, uit den wensch, dat die overheidspersoon nog eenigen tijd aan het hoofd van het stedelijk bestuur moge blijven. Immers weldra zal de nieuwe gemeentewet tot stand komen; alsdan zal de gemeenteraad regtstreeks door de burgerij gekozen worden, en wanneer het Z. M. dan behagen mogt uit dien regtstreeks verkozen raad, deszelfs voorzitter, den burgemeester, te kiezen, dan zou het te verwachten zijn, dat

men de vacature als behoorlijk vervuld konde beschouwen. Op dit oogenblik worden voor dien post verschillende personen genoemd; de *Limburger* zou echter, liever dan eene onmiddellijke benoeming, de tijdelijke continuatie van den heer Nierstrasz, of bij diens weigering een *interim* zien tot aan de invoering der gemeentewet. De *Limburger* eindigt met den wensch, »dat bij de vervulling der vacature van het burgemeesterschap twee voorwaarden mogen in het oog gehouden worden, te weten: dat de nieuwe burgemeester *Limburger* en *Katholijk* zij, twee hoedanigheden, die, zoo wij vermeenen, de strikte regtvaardigheid voorschrijft, dat ditmaal bij die benoeming niet uit het oog mogen worden verloren."

De heer Nierstrasz, wien de *Limburger* overigens den lof van onpartijdigheid en billijkheid toekent, is een Hollander en Protestant. Zijne beide voorgangers waren insgelijks Protestant. Maastricht telt 13 Katholijken tegen 2 Protestanten.

In de *Nederlander* lezen wij het volgende, waarmede wij ons volkomen vereenigen:

»De advertentie ter openbaarmaking van zekere hoogst ongepaste brieven was ook aan de Redactie van *de Nederlander* niet ontgaan. Zij achtte het min wenschelijk hare lezers daarmede bezig te houden, eensdeels omdat men de hand niet in de . . . modder kan steken zonder dat . . . . en ten anderen, omdat dat stuk zijne eigen veroordeeling met zich brengt. »Welk geloof," zeggen wij met de *Zutphensche Courant*, »welk geloof verdienen zulke toespelingen en aantijgingen, wanneer zij geuit worden door iemand die, na zich op het vertrouwen van zijnen Koning en weldoener te hebben beroemd, geheimen dreigt te openbaren, welke een vlek op diens nagedachtenis konden werpen." Wij voegen er met dat dagblad bij: »Wij zouden het gezond oordeel en het regtschapen hart onzer lezers te kort doen, wanneer wij aan dat onderwerp nog een enkel woord verspilden." Wij voegen er alleen bij, dat wij ons over dat stuk in zooverre verheugen, als het ons nader bevestigd heeft in de overtuiging, dat noch Z. M. onze geëerbiedigde Koning, noch Prins Frederik, noch iemand van zijn Huis zich door dergelijke bedreigingen laat verleiden, om zich met zaken in te laten, waarboven zij verre verheven zijn."

Met genoegen vernemen wij, dat de verdienstelijke geneeskundige, N. J. L. Verbeek te Wijk bij Duurstede, van wege de *Société médicale d'Emulation de la Flandre Occidentale, établie à Roulers* (Belgie), het diploma van corresponderend lid heeft ontvangen.

Z. M. heeft tot procureur bij de arrondissements-regtbank te Alkmaar benoemd Mr. N. H. de Lange, advokaat aan den Helder.

ROTTERDAM, 15 Jan. Uit Krimpen aan de Lek wordt gemeld, dat men daar met rijtuigen en paarden over het ijs rijdt; en uit Krimpen aan den IJssel, dat de overvaart er met de veerpont geschiedt, zoodat de communicatie met Noord-Brabant weder geregeld plaats heeft. (*N. R. C.*)

ARNHEM, 14 Jan. Heden morgen heeft zich de Rijn, voor deze stad, gezet, en is men ijverig bezig eene vaart daardoor te maken.

NIJMEGEN, 15 Januarij. De Waal is meer wassende en door het veelvuldige drijfijs is de overvaart zeer moeijelijk. (*V. N. Ct.*)

ZWOLLE, 12 Januarij. De gezamentlijke inschrijvingen voor de Overijsselsche kanalisatie, bedragen op dit oogenblik reeds *f* 1,055,000. Er ontbreekt alzoo nog *f* 45,000.

De inschrijvingen zijn thans verdeeld als volgt:

Spoorweg-maatschappij	*f* 450,000
Provincie Overijssel.	» 300,000
Steden en Plattelands-gemeenten. . . .	» 150,000
Inschrijvingen van particulieren van *f* 10,000; 5000, 3000 en 1000 in Overijssel en Amsterdam	» 155,000
	f 1,055,000

Het is thans vrij zeker dat het ontbrekende zal worden aangevuld, en de kanalisatie voortgang zal hebben, zoodat weldra de concessie aangevraagd, de onteigening opgemaakt en de werkzaamheden aangevangen kunnen worden.

— De longziekte onder het rundvee maakt wederom groote vorderingen, doch de onvoorzigtigheid is ook daarvan dikwijls de oorzaak. Een onzer geachtste vetweiders heeft in November jl. eenige koeijen op de Hoornsche markt laten koopen, en van deze zijn reeds verscheidene aangetast en afgemaakt. Eenige stallen zijn ook aangetast, die nooit dan eigen gefokt vee op hunne stallen hadden. De gemeente Zwolle, Zwollekerspel, Hasselt, Dalfsen, en het Kamper-eiland hebben daarvan in den laatsten tijd het meest geleden. (*Amst. Ct.*)

LEEUWARDEN, 12 Jan. Men verneemt dat zich, sedert het in werking brengen der reglementaire verordeningen tot wering der verspreiding van de besmettelijke longziekte onder het rundvee in de Provincie, op 17 Dec. jl., volgens de bekomene opgaven tot en met den 9 dezer, ziektegevallen hebben voorgedaan in de Grietenijen, Achtkarspelen, Rauwerderhem, Baarderadeel, Oost-Dongeradeel, Kollumerland en Nieuwkruisland, Idaarderadeel, het Bildt, Leeuwarden, Doniawerstal, Westdongeradeel, Dantumadeel, Smallingerland, Wijmbritseradeel en Gaasterland, en dat, naar aanleiding daarvan, overeenkomstig de gemelde bepalingen, door Gedep. Staten last gegeven is tot dooding van 102 runderen.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

FRANKRIJK.

PARIJS, 14 Jan. De Wetgevende vergadering heeft heden een aanvang gemaakt met de discussie over het wetsontwerp betreffende het onderwijs. Slechts één redenaar heeft men over deze zoo belangwekkende zaak mogen hooren, namelijk Barthelemy-Saint-Hilaire. Als voorstander van het universiteits-monopolie — wat hij ook zeggen moge — vindt hij het ontwerp van de Falloux afschuwelijk, en heeft het dan ook in eene zeer langwijlige rede in al deszelfs deelen schrikkelijk gehekeld. Morgen worden de discussien voortgezet. Doorgaans wel onderrigte lieden verzekeren dat de meerderheid eenstemmig denkt over de beginselen der wet. Dit zoo zijnde mag men veilig besluiten dat de wet zal worden aangenomen. Men verneemt dat Molé — met ditzelfde doel — zijne denkwijze vereenigd heeft met die van de Montalembert, en zelfs met die van Berryer.

— De lijst van de redenaars, die voor of tegen het ontwerp op het onderwijs zullen spreken, is vrij groot. Onder de eersten telt men de HH. Parisis, bisschop van Langres, Poujoulat, Denjoy, de Montigny, Ch. Dupin, enz.; onder de laatsten behalve Barthélemy de St. Hilaire, de HH. V. Hugo, P. Duprat, Edg. Quinet, Coquerel, enz. De heer Guizot woont ijverig de zitting der Wetgevende vergadering bij.

— De *Univers* verklaart dat hij zich niet kan vereenigen met het wetsontwerp op het onderwijs. Het blad acht het, in zijn geheel verderfelijk, en twijfelt aan de kleine voordeelen, die het zou kunnen opleveren.

— Pradier, een der Vertegenwoordigers, heeft aan de Vergadering een voorstel ingediend strekkende om strenge voorzorgsmaatregelen te nemen ingeval van een *coup d'état*. Men is benieuwd te weten welk onthaal dit voorstel zal genieten; de spanning is intusschen zeer groot en het is alsof men belangrijke gebeurtenissen te gemoet zag.

— Heden morgen, vóór den ministerraad, hield de President eene langdurige conferentie met gen. Changarnier en met Dupin.

— Men verzekert, dat het artikel van den *Napoleon*, tot opschrift voerende: Van de verantwoordelijkheid der uitvoerende magt, het werk is van den President der Republiek zelven.

— Het gisteren verschenen tweede nummer van het dagblad *Napoleon* behelst verscheidene artikels die het bewijs leveren, dat er al meer en meer een vijandige geest tusschen den President der Republiek en de Wetgevende Vergadering ontstaat.

Men ziet eerstdaags over een en ander belangrijke interpellatien in de Wetgevende Vergadering te gemoet.

— Ook de *Réforme* is eergisteren weder in beslag genomen, ten gevolge van een artikel dat beleedigend luidt voor den President der Republiek.

— De Spaansche gezant alhier maakt de noodige toebereidselen om met een luisterrijk feest den gezegenden toestand te vieren, waarin zich koningin Isabella II bevindt.

— De commissie van het budget heeft, met 18 tegen 3 stemmen Vitet tot rapporteur benoemd voor het wetsontwerp, betrekkelijk den spoorweg van Parijs naar Avignon. Hij behoort tot de meerderheid, welke zonder wijziging het wetsontwerp heeft aangenomen door Bineau ingediend, waarbij eene der belangrijkste spoorweglinien aan eene of meer maatschappijen wordt overgedragen.

— De maarschalk Marmont, hertog van Ragusa, die zich thans binnen deze stad ophoudt, is voornemens zijne gedenkschriften uit te geven. De hertog was corresponderend lid van de akademie van wetenschappen. Men gelooft, dat hij te gelijkertijd zijne plaats in het instituut, en zijn maarschalkstaf terug zal eischen.

— Guizot zal deze maand een nieuw werk uitgeven, getiteld: *Waarom is de opstand in Engeland niet gelukt?*

— Er loopen weder geruchten van het verdagen der Vergadering.

— Het schijnt thans stellig, dat de regering weder niet denkt aan het zenden eener expeditie naar la Plata. Naar men zegt, heeft de minister van buitenl. zaken, gen. Lahitte, veel bijgedragen tot dit besluit, omdat hij groote diplomatische moeijelijkheden in deze zaak te gemoet zag.

— De Vertegenwoordiger Monet heeft een niet onbelangrijk voorstel gedaan, te weten: dat men door het lot de zitplaatsen van de leden der Vergadering zal bepalen, opdat sommigen niet altijd de zitplaatsen zouden hebben, waar men niet kan hooren. Mogt dit voorstel doorgaan, dan zou Monet het moeijelijke middel gevonden hebben, om al de partijen door elkander te mengen.

— Berigten uit Algerie luiden zeer gunstig. De stammen der Ziban betalen de hun opgelegde schatting. Orde en rust heerschten thans in geheel Algerie.

Den 8 Februarij 1807 leverde Napoleon den bloedigen slag bij Eylau. Ten einde de bewegingen des vijandelijken legers des te beter te kunnen bespieden, was hij op den stadstoren geklommen, en naauwelijks had hij zijn observatorium bestegen, of hij zag eene zeer groote kolonne Russische infanterie, half verscholen achter een heuvel, regt op de kerk aankomen. De Keizer klom haastig af en rende spoorslags naar een regement, dat hij digtbij ontwaarde; het was het 15e dragonder-regement, hetwelk zich in de geschiedboeken des legers beroemd heeft gemaakt.

»Ziet gij dat groote vijandelijke legerkorps? riep hij den kolonel toe; val er onmiddellijk op aan; het winnen van den veldslag hangt daarvan af."

Het regement viel terstond de aangerukte kolonne in de zijde en in een oogenblik vloog zij uit een, of werd neergesabeld.

De dragonders hijgden nog van hunne behaalde overwinning, toen Napoleon onder hen verscheen. Zijn kalm gelaat stak af bij de krijgs-opgewondenheid dier soldaten, wier sabels nog rood waren van het bloed. De kapitein der keur-compagnien hield in zijne hand een Russisch vaandel.

»Dat vaandel, zeide de keizer, is het bewijs uwer dapperheid; ik schenk u het kruis van 't Legioen van Eer."

»De roem en de belooning voor die daad behoort aan den tweeden luitenant D......," antwoordde de kapitein, eene buiging makende.

»Neen, Sire, zeide de aangeduide jeugdige officier; mijn kapitein is 't, die het vaandel aan de hand des vijands heeft ontrukt; hij alleen verdient het kruis.

»Mijne heeren, uwe nederigheid evenaart uw moed," voegde de keizer er grimlagchend bij, »gij zult beiden gedecoreerd worden."

De nieuwe ridders beloofden elkaâr, van dat oogenblik af, eene opregte vriendschap, en die band is onverbreekbaar, wanneer hij op het slagveld wordt gelegd. De kapitein bezat een ernstig karakter en strenge zeden; hij was, even als Bayard, zonder vrees en zonder blaam. Gebeurde het soms, dat zijne spitsbroeders een misslag hadden begaan, die door de vrijheid van het krijgsmansleven niet kon vergoelijkt worden, dan vreesden zij meer voor zijne berisping dan voor de arresten, waarmeê de kolonel hen kon straffen; in één woord, men bemerkte reeds, dat hij, behalve zijne loffelijke eigenschappen als krijgsman, ook nog andere deugden bezat.

Na den vrede van 1814 verlieten vele officieren vrijwillig de militaire dienst, en men zag hen weldra onderscheidene burgerlijke betrekkingen, waarin de fortuin hen geplaatst had, met eer vervullen, want die lieden waren Franschen van den goeden ouden stempel. De officieren van Lodewijk XIV en die van Napoleon behoorden tot dezelfde school. De dragonder-kapitein, gehoor gevende aan eene aangeboren roeping, trad in een seminarie; zijn vriend D....., tot hoofdofficier bevorderd, huwde met eene der bekoorlijkste vrouwen van Versailles.

Twintig jaren later, waren twee familien op eene buitenplaats bij Avallon vergaderd; een jeugdig meisje volbevalligheid en onschuld, en versierd met een krans van witte rozen, wachtte den wenk haars vaders af om naar het altaar te gaan; deze keek met eene zigtbare onrust telkens op de pendule.

Het uur, voor de trouwplegtigheid bestemd was reeds sedert lang verstreken, en ieder begon reeds ongunstige bedenkingen te maken, toen men eene postchais hoorden aankomen.

»Ha! daar is hij, riep de heer D......, de vader der bruid; hij heeft nog nooit zijn woord gebroken."

»Wie dan toch?" riep elk een verwonderd.

»Gij zult het spoedig weten."

Nu liep ieder naar de vensters; het rijtuig hield stil, en een achtenswaardig prelaat steeg er uit...... Het was de kapitein van het keur-regement dragonders, die zijn helm tegen eene bisschops-myter verwisseld had; groot was de verbazing der genoodigden.

Nadat de Bisschop zich had verontschuldigd over de vertraging, die hij echter buiten zijn schuld in de huwelijksplegtigheid had veroorzaakt, begaf hij zich naar de Kerk. Na de voltrekking van den echt hield hij eene treffende toespraak tot het jonge paar, en tranen van aandoening bevochtigden de oogen van alle aanwezigen. Gedurende den maaltijd die op het huwelijk volgde, bleven aller blikken op den prelaat gevestigd; men prees als om strijd zijne apostolische deugden en zijn vroegeren krijgsmansroem.

»De nieuwsgierige belangstelling van den lezer mag worden opgewekt, maar het is ook billijk dat zij worde bevredigd. Mgr. de Prilly, bisschop van het diocese Châ-

lons-sur Marne zal het aan een oud-soldaat van Eylau wel gelieven te vergeven dat hij deszelfs nederigheid gekwetst heeft, door eene episode uit 's Bisschops leven te verhalen."

Al de leden der orde van St. Jan van Jerusalem zijn bijeengeroepen tot eene algemeene vergadering in Februarij e. k. te Rome. Zij moeten zich in persoon of door zaakgelastigden derwaarts begeven. Die orde telt in Frankrijk nog elf hoogbejaarde leden.

ENGELAND.

LONDEN, 12 Jan. De *Times* zegt gemagtigd te zijn om mede te deelen, dat Charles Villiers in het huis der gemeenten het voorstel zal doen tot het adres in antwoord op de troonrede. Het opdragen dezer taak aan Villiers, die vóór de oprigting der *Anti CornlawsLeague* jaarlijks in het parlement het voorstel deed tot afschaffing der graanwetten, is een toereikend antwoord op de loopende geruchten, als zouden de ministers voornemens zijn om weder een invoerregt op de granen te leggen.

— Volgens het *Freemans Journal* van Dublin hebben de commissarissen, die belast zijn met den verkoop van met hypotheek bezwaarde goederen, reeds meer dan 300 aanvragen ontvangen om in Ierland gelegen goederen te verkoopen, wier jaarlijksche opbrengst op 1 millioen £ geschat wordt; men mag deze goederen (die voornamelijk in het zuiden en oosten liggen) wel voor een twaalfde gedeelte van het grondbezit in Ierland houden, want de gezamenlijke opbrengst der goederen in dat land heeft nooit meer bedragen dan 14 millioen £. Drie van die domeinen behooren aan pairs des rijks en vertegenwoordigen een jaarlijksch inkomen van £ 100,000.

De *New-York Courrier and Enquirer* berigt uit Californië, dat aldaar den 10 December de stemming over het nieuwe ontwerp van constitutie heeft plaats gehad; men meent dat P. H. Burnett tot gouverneur en John Mac Dougall tot onder-gouverneur benoemd is.

Te San Francisco heerscht de grootste levendigheid en allerwege worden met verbazende snelheid nieuwe gebouwen opgerigt. Vele mijnwerkers zijn naar San Francisco en Sacramento City terug gekeerd, hetwelk den prijs der levensmiddelen aldaar heeft doen stijgen. Het regensaisoen heeft de wegen naar de mijnen onbruikbaar gemaakt.

Men is te San Francisco bezig eene prachtige beurs op te rigten, naar het model van de beurzen te New-York en Boston.

Bovengenoemd blad van New-York zegt, dat reeds nagenoeg 800 schepen gebezigd worden in de vaart tusschen de Vereenigde Staten en Californië; tusschen 1 en 12 December waren van New-York alleen 36 groote schepen naar San Francisco gestevend.

DUITSCHLAND.

KEULEN, 15 Jan. In Neuchatel staat de kazerne in brand. Men schrijft dit toe aan de boosaardigheid der politieke vlugtelingen. Men vreesde aldaar zelfs eene algemeene plundering. Uit de stad en omstreken waren 25 brandspuiten bijeen gebragt.

— Men schrijft uit Dresden, 12 Jan. De kapitein v. Rohrscheid, die den 4 Mei, na de overeenkomst tusschen de burgerwacht en de bezetting van het arsenaal, op het raadhuis verschenen was en daar eenige losse woorden had gesproken, is thans deswege ter dood veroordeeld.

— Onze *Zeitung* meldt uit Brieg, dat 61, tot langdurige, gedeeltelijk tot levenslange gevangenis veroordeelde misdadigers, door middel van den spoorweg naar de gevangenis te Moabit zijn vervoerd. In een der waggons bevonden zich de veteranen van het tuchthuis. Een onder hen, sedert 1816 een bewoner van den kerker, diende in den oorlog voor de vrijheid en vermoordde, toen hij zijn afscheid bekwam, op weg naar huis, een boer, om zich van 800 th. meester te maken. Een wreede luim van het noodlot schonk hem, nadat hij reeds eenige jaren in zijne gevangenis had doorgebragt, een vermogen van ruim 100,000 th. De ongelukkige verhaalt nu met zekere zelfvoldoening, dat hij alle processen over deze erfenis gewonnen heeft. Een blinde grijsaard heeft zijne plaats naast hem. De misdaad van dezen bestaat daarin, dat hij een huis van correctie, waarin hij gedetineerd was, in brand stak. Ook de beruchte roover Schneider, weleer de schrik van den kreits Strehlen, was op dien trein. Men telde onder de gevangenen menschen, die nooit iets van een spoorweg gehoord hadden en alzoo volkomen onbekend waren met dit middel van vervoer. De oude habitués van het tuchthuis hadden met smart hun verblijf, waaraan zij sedert zoo vele jaren gewoon geworden waren, verlaten, doch hoopten nu, dat het doel hunner reis met het bekomen eener gratie in verband stond. Zij zouden anders te moede geweest zijn, indien zij geweten hadden, dat hen thans eene eenzame opsluiting wachtte!

BERLIJN, 15 Januarij. De kamer van afgevaardigden heeft in hare zitting van Maandag, de koninklijke voorstellen, houdende, dat alle financieele voordragten het eerst aan de tweede kamer zullen moeten worden voorgedragen, en dat het kiesreglement van 30 Mei 1849 voorloopig van kracht blijft, aangenomen; maar daarentegen de voorstellen, die de leeningen, de eerste kamer en de fidei-commissen betreffen, verworpen. — Van de ministerkrisis is niets naders te melden.

De commissie der eerste kamer vereenigt zich met de bijvoeging, door den heer von Camphausen op art. 100 voorgeslagen, volgens welke, voor belastingen of uitgaven, welke bij afzonderlijke wetten, hetzij voor een' bepaalden, hetzij voor een' onbepaalden tijd worden vastgesteld, die wetten den titel der heffing zullen uitmaken, onverminderd de verpligting om ze op het budget te brengen.

— Het personeel der Duitsche oorlogsmarine bestaat thans uit een vice admiraal, 10 kapiteins, 6 eerste en 10 tweede luitenants, 64 officieren van minderen rang, 54 kadetten en ruim 1100 matrozen en machinisten, behalve het korps zeesoldaten, dat onder het bevel van een majoor en twee luitenants staat en ruim 200 man sterk is.

WEENEN, 10 Januarij. In Hongarije gaat het thans tamelijk rustig toe, en de gezaghebbers aldaar toonen zich bijzonder toegevend. Te Arad zijn vele gevangenen uit de hoogere standen, die in het leger hadden moeten worden ingelijfd, geheel in vrijheid gesteld. Haynau wordt te Pesth tegenwoordig schier ten hemel verheven, wegens zijne toegevendheid en goedheid.

— Volgens de gisteren uitgegeven landsconstitutie voor het hertogdom Kärnthen, zal de landdag te Klagenfurt bijeen komen. Die landdag is zamengesteld uit 30 Afgevaardigden *a)* 10 van de hoogst belaste personen van het land, *b)* 10 uit de steden, vlekken en industrieele gemeenten, *c)* 10 van de overige gemeenten. Ook de constitutie van het hertogdom Krain is heden bekend gemaakt. De landdag bestaat daar uit 32 Afgevaardigden. Thans verwacht men het allereerst de constitutien van Schlesien, Tyrol, Stiermarken en Triest. Daarna zullen die van Bohemen en Moravie volgen. Men wil dat Bohemen 220 Afgevaardigden voor den landdag zal te kiezen hebben.

— De Oostenrijksche oorlogsmarine telt tegenwoordig 3 fregatten, 3 korvetten, 6 brikken, 3 schoeners, 5 gewapende stoombooten, 3 kanonneerbooten alsmede eenige ligtere vaartuigen.

— De handels-marine van Triest telde volgens de *Lloyd*, in het jaar 1849, in het algemeen 1943 zeilschepen, van allerlei charter, metende te zamen 150,901 ton en bemand met 10,621 matrozen.

Het *Journal de St. Petersbourg* behelst eene uit officiele mededeelingen ontleende opgave nopens het aantal der niet tot de Grieksche kerk behoorende bewoners van het Russische rijk. Het gezamenlijk aantal derzelver bedroeg in het jaar 1848 8,785,719 zielen. Meer dan de helft daarvan, te weten 4,911,459 zielen, behooren tot christelijke gezindheden. Het aantal der roomsch-katholijken bedroeg 2,760,764, die 2264 kerken bezaten. Katholijke Armeniers telde men 20,000 kerken met 44 Gregoriaansche Armeniers 354,521 met 1017 kerken en bedehuizen. Het getal der Lutherschen bedroeg 1,732,299 met 900, dat der hervormden 36,407 met 33 kerken, dat der Joden 1,188,111, die 630 synagogen bezaten. De Mohamedanen waren 2,286,933 in getal en hadden 6084 moskeën. Het Lamaismus telde 215,209, en andere heidensche godsdiensten 153,343 belijders.

ITALIE.

De Sardinische Kamer van afgevaardigden heeft den 9 dezer een aanvang gemaakt met de beraadslagingen over het vredes-tractaat met Oostenrijk. De minister van binnenlandsche zaken verklaarde dat aan het gouvernement geen geheim tractaat met Oostenrijk bekend was; dat de uitlevering, waarvan in de overeenkomst van 1834 sprake was, nooit kon worden toegepast op de zoodanigen, die wegens politieke misdrijven vervolgd werden, en dat bijaldien na twee jaren, als wanneer de tijd voor welken deze overeenkomst gesloten is, verstreken was, daarin geene verandering kon worden gebragt, het gouvernement haar zouden opzeggen.

Tot de stemming overgegaan zijnde, werd de toestemming der Kamer aan de regering tot het sluiten van het tractaat aangenomen met 112 tegen 47 stemmen. De leden der linkerzijde hadden zich van de stemming onthouden.

BURGERLIJKE STAND.

AMSTERDAM, 16 Januarij.

OVERLEDEN (12 Jan.): Aron Barend Schoyer, 53 j.

STADSNIEUWS.

WEERKUNDIGE WAARNEMING.

Stand des Thermometers op de hoogte van 14 Ned. el boven den beganen Grond.

1850.				Sch. Fahr.
Dingsdag 14 Jan.	's avonds	8 ure	20	graden.
Woensdag 15 Jan.	's nachts laagste stand,		19	»
	's morgens	8 ure	20	»
	's middags	12 »	$24\frac{1}{2}$	»
	's namidd.	4 »	17	»

PRIJS-COURANT DER EFFECTEN.

		15 JAN. $4\frac{1}{4}$ u. gebl.	16 JAN. $4\frac{1}{4}$ u.			gebl.
NEDERL., Werkel. Sch. à $2\frac{1}{2}$ pCt.		$55\frac{5}{8}$	$55\frac{1}{4}$	a	$55\frac{5}{8}$	$55\frac{5}{16}$
Dito Dito	3 »	$64\frac{7}{16}$	$64\frac{1}{4}$	»	$64\frac{1}{2}$	$64\frac{3}{8}$
Dito Dito	4 »	$85\frac{1}{8}$	$84\frac{7}{8}$	»	$84\frac{15}{16}$	
Dito Obligatien O I.	4 »	$84\frac{1}{4}$	84	»		
Amortis. Syndic.	$3\frac{1}{2}$ »	$85\frac{3}{4}$		»		
Handel-Maatschappij	$4\frac{1}{2}$ »	$168\frac{1}{2}$		»		
Aand. Rijn-Spoorweg	» »	87	$87\frac{1}{2}$	»		
Aand. Holl. S. M.	»	62		»		
Obligatien	» »			»		
BELGIE, Obligatien 1844	» »			»		
Cert bij de Belg. Bank	$2\frac{1}{2}$ »	$47\frac{11}{16}$	$47\frac{7}{8}$	»		
Dito bij Rotsch. en Volksv.	» »	$47\frac{1}{8}$	$47\frac{7}{8}$	»		
SPANJE bij *Ardoin* £ 85	5 »	$13\frac{1}{4}$	$13\frac{1}{16}$	»	$13\frac{1}{8}$	
Dito Dito » 510	» »	$13\frac{7}{16}$	$13\frac{5}{16}$	»	$13\frac{5}{16}$	$13\frac{1}{4}$
Dito Onbep. Stukken	» »	$12\frac{13}{16}$		»		
Dito	3 »	$38\frac{1}{8}$	$38\frac{1}{4}$	»		
Dito Binnenl. 2400 P.	» »	$30\frac{1}{16}$	$29\frac{3}{4}$	»	$29\frac{15}{16}$	$29\frac{7}{8}$
Coup. *Ardoins*	»	$9\frac{7}{16}$	$8\frac{9}{16}$	»	$9\frac{1}{8}$	
Passive	»	$4\frac{1}{8}$		»		
Fransche Uitgest.	»	$3\frac{7}{8}$		»		
PORTUGAL te Londen 5 pCt. nu 4	»		$34\frac{1}{2}$	»		
Dito Dito	» »	$36\frac{1}{4}$	36	»	$36\frac{1}{4}$	36
RUSL. bij *Hope* 1798 en 1816	5 »	$105\frac{3}{4}$	$105\frac{1}{2}$	»	$105\frac{3}{8}$	
Dito Dito 1828 en 1829	» »	105		»		
Cert. bij d°. 1831 en 1833	» »			»		
Dito bij *Hope*	4 »	$86\frac{3}{8}$	86	»		
Dito bij *Stieglitz en C°.*	» »	$85\frac{1}{4}$	$84\frac{7}{8}$	»		
Cert. te Hamburg	5 »			»		
Inschrijving in Assignat.	6 »			»		
Cert. van dito	» »	$66\frac{1}{8}$		»		
POLEN, Aand. à fl. 500	4 »	$141\frac{3}{4}$	$141\frac{3}{4}$	»		
Dito met Lot » 300	»			»		
AMERIKA, Bank-Actiën	»	$3\frac{1}{16}$		»		
FRANKRIJK, Obligatien	3 »	$53\frac{11}{16}$	$53\frac{5}{8}$	»	$53\frac{3}{4}$	$53\frac{11}{16}$
PRUISSEN, Aand. met Lot. R. 50	*f*			»		
OOSTENRIJK, Metalliek	5 pCt.	$82\frac{3}{4}$	$82\frac{1}{4}$	»	$82\frac{1}{2}$	
Dito	$2\frac{1}{2}$ »			»		
Dito Nieuwe	5 »	$87\frac{3}{4}$	$87\frac{3}{4}$	»		
Ween. Bank bij *Goll en C.*	» »	89		»		
Dito	4 »			»		
Aand. met Loting fl. 500	*f*			»		
Nieuwe dito » 250	»			»		
NAPELS, Cert. *Lam. en Bouwer*	5 pCt.			»		
BRAZILIE te Londen 1824	5 »	90	90	»		
Dito Leening 1843	5 »	88		»		
PERU	4 »	64	$63\frac{3}{4}$	»		
MEXICO	5 »	$28\frac{13}{16}$	$28\frac{5}{8}$	»		
GRIEKENLAND	5 »			»		
VENEZUELA 6 pCt. nu	$2\frac{3}{4}$ »	$29\frac{15}{16}$		»		
NEW GRENADA 6 pCt. nu	$1\frac{1}{2}$ »	$17\frac{5}{8}$	$17\frac{5}{8}$	»		
ECUADOR	»	$3\frac{1}{8}$	$3\frac{7}{16}$	»	$3\frac{1}{8}$	
Coup. Ecuador	*f*			»		
» Grieken	»		$5\frac{1}{2}$	»		

Uitgestelde Peruanen $21\frac{7}{8}$, 22.

In Hollandsche was de stemming over het geheel wederom flaauwer. Belgische prijshoudend; de overige vreemde fondsen alle insgelijks tot iets verlaagde koersen verkrijgbaar bij tamelijk veel handel in Ardoins en 3 pCt. Binnenl. Spanje. Van Zuid-Amerik. fondsen valt weinig te melden; alleen waren Peruanen ongeveer $\frac{1}{2}$ pCt. lager. Mexicanen en Grenada's prijshoudend.

Koers van het Geld: Beleening $2\frac{1}{2}$ pc., Prolongatie $2\frac{1}{2}$ pc., Disconto $2\frac{1}{2}$ pCt.

Wisselkoers.

2/m. Parijs $56\frac{1}{4}$; Zigt Parijs $56\frac{5}{8}$; 2/m. Londen 11,95; Zigt Londen 12,—; 2/m. Hamburg $34\frac{15}{16}$; Zigt Hamburg 35; 3/m. Lissabon 42; 3/m. Porto 42; 2/m. Petersburg $1,85\frac{1}{2}$.

BUITENLANDSCHE BEURZEN.

ANTWERPEN, 15 Jan. Belg. leen. $2\frac{1}{2}$ pc. 51; 5 pc. $97\frac{1}{4}$; $4\frac{1}{2}$ pc. 91; Spanje Ard. 5 pc. $12\frac{3}{4}$; Binnenl. 3 pc. $29\frac{7}{8}$; Coupons —; Rom. Leening $80\frac{1}{8}$.

PARIJS, 14 Jan. Fr. 3 pc. 51,40; 4 pc. —,—; 5 pc. 93,90; 5 pc. N. —,—; Schatk. 4,50; Bank-Act. 2392,50; Belg. 1840, 5 pc. $98\frac{1}{2}$; 1842, 5 pc. $98\frac{1}{2}$; $4\frac{1}{2}$ pc. —; 3 pc. —; Nap. 5 pc. 96,75; Spanje 3 pc. Binnenl. $29\frac{1}{2}$; 3 pc. Buitenl. —; 5 pc. Act. Rente —; Piem. Leen. 1834 970,—; 1849 969; Rom. leen. 86.

BERLIJN, 14 Jan. Schuldbr. $3\frac{1}{2}$ pc. $88\frac{3}{4}$; Loten $104\frac{1}{4}$; Rusl. bij Stiegl. 4 pc. $89\frac{1}{2}$; Pools. 4 pc $80\frac{1}{8}$; Loten fl. 200, $95\frac{1}{2}$; id. fl. 300, $122\frac{3}{4}$; id. fl. 500, 81.

HANDELSBERIGTEN.

AMSTERDAM, 16 Januarij.

GRAANMARKT.

Heden verkocht van *Garst* 102 ℔ Vriess. Winter *f* 104.
De overige artikelen zonder handel.

Op 9 vaten Olie in Sept. en Oct. $61\frac{1}{2}$ £vl. *Raapolie* op 6/w. *f* $45\frac{1}{2}$; Vliegend $44\frac{1}{4}$; primo Mei ek. *f* 43; Sept. en Oct. $37\frac{3}{4}$, 7. *Lijnolie* op 6/w. *f* $31\frac{3}{4}$; Vliegend *f* $30\frac{5}{8}$. *Hennepolie* op 6/w. *f* $38\frac{1}{2}$,

---

De aan-, uit- en doorvoer van levensmiddelen te Amsterdam, van 7 tot en met 13 Januarij, zijn geweest als volgt:

Uitvoer naar Zee:

Tarwe L. 52.

SCHEEPSTIJDINGEN.

AMSTERDAM, 19 Januarij. Volgens brief van New Romneij van den 11 dezer, zou het aldaar gestrande schip Onse, Kapt. Banks, van Rotterdam naar Newhaven, niet verbrijzeld, maar na een groot gedeelte der lading gelost te hebben, af en te Folkstone binnengebragt zijn.

RIVIER-VAART.

AMSTERDAM, 16 Januarij in lading naar:

Keulen.	Joh. Itschert, Frederica.
„	G. J. Breinck, Koln N°. 21.
Maintz	J. Leijdekker, Maintz No. 2.
Manheim.	P. M. Itschert, Fortuna.
Frankfort	J. Itschert, Frankfort No. 2.
Straatsburg	J. Arnheiter „ „ 8.
Dusseldorp, Neuss en Urdingen.	W. van Maanen, Niederrein No.

Rijnhoogte ARNHEM 15 Jan. 1 el 28 duim.
KEULEN 15 „ 5 voet 3 „

MENGELWERK.

Het jonge Duitschland en het Communisme in Zwitserland.

Die Kulmann was verbannen geworden omdat hij te Frankfort aan de Main socialistische redevoeringen had gehouden. Hij kwam te Lausanne, en ofschoon hij voorgaf een nieuw wijsgeerig stelsel uitgevonden en in zijn bezit te hebben, door hetwelk de wereld moest herboren worden, bood hij zich aan om te reizen als een boekhandels-bediende ter verspreiding van letterkundige (lees: atheïstische) geschriften, welke propaganda door Marr was gesticht. Zijne diensten, die hij te duur wilde verkoopen, werden niet aangenomen. Hij beproefde ten minste zich in de kringen van het »Jonge-Duitschland" in te dringen, maar al wat hij verwierf was dat hij werd uitgejouwd en teruggestooten. Daar hij van dien kant de beurzen gesloten zag, wendde hij zich tot de communisten, en deze, eenvoudig en ligtgeloovig, vielen onbedacht in den strik, dien hun de nieuwe profeet had gespannen; zij ontvingen hem met open armen en betwistten elkander de eer van hem op hunne kosten te voeden, te kleeden en te herbergen. Kulmann verleende die gunst aan de Communisten, zonder er zich lang om te laten verzoeken, maar hij liet hun ook gevoelen dat zij bij den ruil niets verloren; want hij beloofde hun dat hij weldra zijn wijsgeerig stelsel zou openbaar maken in een wonderbaarlijk, verheven, apokalyptisch boek, hetwelk, om het maar in eens te zeggen, ten titel zou voeren: *de Nieuwe Wereld.*

In de communistische clubs in Zwitserland, werd eene inschrijving geopend om de drukkosten van dat werk te bestrijden, alsmede om aan den filosoof Kulmann genoeg vrijen tijd te laten tot het vormen van groote denkbeelden. Doch de lezer begrijpt alligt dat het hier om niets anders te doen was dan om de inschrijving zoolang mogelijk te laten duren en vruchten dragen, en dat het in 't licht geven van *de Nieuwe Wereld* slechts een voorwendsel was om telkens nieuwe tienden te heffen van het loon der werklieden. Kulmann putte de laatste hulpmiddelen der clubs uit, en toen er in het begin van 1845 spraak was van het houden eener nieuwe collecte om het vervolg uit te geven van een geschrift van Weitling, *het Nieuwe Geslacht* genaamd, toen antwoordde de club van Neufchatel den 25 Februarij 1845 met de volgende klaagtoonen:

»Weitling zal ditmaal met ledige handen blijven en hiervan is voornamelijk Kulmann de schuld. Nadat hij ons groote beloften heeft gedaan aangaande zijn werk, dat reeds in het begin van het jaar moest verschijnen, nadat hij onze zuur verdiende *batzen* ons uit den zak heeft geklopt, is hij immers nog niets gevorderd? Zouden wij niet veel beter gedaan hebben, als wij die twee of driemaal 50 of 60 francs aan Weitling hadden gegeven in- plaats van aan een zoo trotschen huichelaar als Kulmann, die de werklieden veracht?"

Kulmann, zich alzoo tot het uiterste gedreven ziende, was nu wel genoodzaakt zijn stelsel openbaar te maken; eindelijk verscheen *de Nieuwe Wereld.* Welk een onbeschaamde kwakzalverij! roept Wilhelm Marr uit op het zien van dat boek. Welk eene ergerlijke vermenging van des schrijvers domheid met dolzinnig bijeen geraapte bijbelspreuken! De grondslag van dat beruchte filosofisch stelsel is de afschaffing van geld munt, en de vervanging daarvan door papierengeld.

Inderdaad men moet al zeer onbeschaamd zijn om zich voor een verlosser der wereld uit te geven, als men met niets dan zulke armzalige stellingen voor den dag kan komen. Evenwel is dit daarom geen bewijs dat Kulmann gebrek aan lezers heeft gehad, en dat door zijn stelsel niet velen bedrogen zijn. Het tegendeel is waar; want in het geschreven regterlijk onderzoek van Neufchatel hebben wij onderscheidene communistische werklieden ter goeder trouw hooren verklaren, dat zij bereid zijn naar Amerika over te steken »ten einde door daden te bewijzen, zeide een hunner, dat de afschaffing van dat verwenschte geld geenszins eene dwaasheid, noch eene onmogelijke zaak is." Martin Kohler, een kleermaker, oud 21 jaren, geboortig uit Hohenzollern-Sigmaringen, verklaart met dezelfde woorden:

»Ik wil naar Amerika vertrekken, doch daar ik arm ben, acht ik het veel gemakkelijker in de Amerikaansche volkplanting te leven, waar het geld zal afgeschaft zijn." — Arme huishoudkundige, die het oor geleend heeft aan de domme of bedriegelijke reden van uwe meesters in het Communisme, en die u hebt laten wijs maken dat de overvloed van of het gebrek aan de noodige dingen afhing van de hoeveelheid en van den vorm van het middel, dat dient om de rijkdommen af te meten en derzelver ruiling gemakkelijk te maken.

Ik zou niet kunnen zeggen of zij die door Kulmann misleid werden, hun voornemen van naar Amerika over te steken, ten uitvoer hebben gebragt. Zoo ja, laat ons dan die ongelukkigen beklagen; zij zullen dan ook ongetwijfeld dezelfde teleurstellingen en wreede ontberingen hebben ondervonden, waarvan de Parijzer *Icaristen* voor de correctionneele regtbanken dier hoofdstad een zoo hartverscheurend tafereel hebben opgehangen.

Wij hebben thans het karakter en de zeden geschetst van de twee werklieden en de drie letterkundigen, die met den meesten ophef zich op de verspreiding der communistische besmetting onder de Duitsche handwerkslieden in Zwitserland hebben toegelegd. Blijven wij niet stil staan op zulk een schoon pad; nu blijft ons nog over de drie corypheën van het »Jonge-Duitschland" af te malen; wij maken alzoo een begin met Herman Döleke, den merkwaardigsten en invloedrijksten onder hen.

Ofschoon Weitling en Schmidt Becker en Kulmann zich voor kampvechters van het menschdom uitgaven, poogden zij alleen aan eene persoonlijke wraakzucht bot te vieren en eene lage hebzucht te bevredigen. Ik spreek niet van Albrecht, en men weet waarom, wanneer ik de drangredenen weeg, die de medewerkers van dien algemeen bekenden dwaas hebben doen handelen.

Döleke bezit noch meer zelfopoffering, noch meer belangeloosheid dan de verantwoordelijke leiders van het Communisme, maar zijne zelfzucht maakt plaats voor andere drangredenen en jaagt andere genietingen na. Het is niet eene met ongeduld verdragen behoeftigheid; het is geen afkeer van het beroep, waartoe hij is opgeleid, dat over zijne onmaatschappelijke roeping heeft beslist. Door den stand zijner ouders tegen de behoeftigheid beschut zijnde, zou hij geene gelegenheid hebben gehad van de armoede te leeren kennen, dan wanneer hij zijne zorg besteed had om haar te ondersteunen, maar wel verre van daar, was zijne jeugd voorbijgegaan in vermaak en losbandigheid.

Alvorens Döleke er aan dacht op de ontevredenen te werken, wist hij niet dat er ongelukkigen waren. Hij was met een vlug en vurig begrip begaafd, en hij genoot de volle vrijheid van daarvoor voedsel te putten aan de levendigste bronnen. Van Schleusingen, nabij de Pruissische stad Erfurt, alwaar hij geboren was, hadden zijne ouders hem naar de universiteit van Halle gezonden. Hij had van dat verblijf gebruik gemaakt, ofschoon de liefde voor de studie de heerschende hartstogt zijner jeugd niet is geweest. De wegen, die met eere naar de vrije kunsten geleiden, waren voor hem gebaand.

Hoe begeerig men Döleke ook moge willen veronderstellen om zijn geweten te ontlasten van het gewigt zijner misslagen, heeft hij niet, even als Weitling en Schmidt de verregaande ongerijmdheid kunnen begaan van op de Voorzienigheid en op de maatschappelijke orde wraak te willen oefenen. Het is evenmin eene allerschandelijkste belangzucht, die hem in de club der werklieden heeft gebragt. Döleke is in Zwitserland taalmeester geworden. Hij geeft lessen in bijzondere huizen en in openbare gestichten, en weet zich, om te leven, tevreden te stellen met de opbrengst zijner kaartjes; eene onzekere en dikwijls zeer sobere ontvangst. De kleine en lage voordeelen, door Becker en Kuelmann nagejaagd, worden door Döleke veracht. Indien die woeste ziel zich aan de gierigheid had overgegeven, dan zou zij niet bij groote koperstukken, maar bij millioenen hebben willen rekenen.

Welke is dan de hartstogt die hem bezielt? Waarom heeft hij de zedelijke wereld zoo verwoed aangevallen? Vanwaar die dolle drift om het atheïsme voort te planten en de anarchie voor te bereiden? Wilhelm Marr zal het u leeren; Döleke had reeds vroeg den kelk der hartstogten geledigd, dat wil zeggen, dat hij een afkeer had gekregen van een betamelijk leven, en dat hij gebukt ging onder den last van al te vroegtijdig van alle genietingen verzadigd te wezen en dat hij gedurig nieuwe aandoeningen noodig had om zijne verveling te verdrijven.

Op de Universiteit van Halle en onder de losbandigste studenten, had Döleke zich een beruchten naam gemaakt door zijne teugellooze leefwijs en de ergernis, die zijne avonturen te weeg bragten. Zie hier wat hij aan Standau toevertrouwde, aangaande eene der talrijke wanordelijkheden van zijn leven:

»Gij weet dat ik eertijds een kind gehad heb, dat ik zeer lief had; ik heb u weinig van de moeder gesproken, doch zie hier wat er van onze betrekkingen is: 'k heb haar nooit bemind; zij was eene furie waaraan ik mij had verbonden. Zij vervolgde mij, maar ik kan zeggen dat ik van haar eene zedelooze vrouw gemaakt heb; sedert is het kind gestorven."

Döleke werd later ten gevolge van een ongelukkig duel, in Pruissen gevangen gezet, doch het gelukte hem te ontvlugten, en naar Engeland, en later naar Zwitserland de wijk te nemen. Het was dus niet als vlugteling om eene staatsmisdaad, dat hij dat land bewoonde; maar wanneer zielen van zijne soort door buitensporigheden hunne frischheid en onschuld hebben verloren, wanneer zij geen kennis meer bezitten van het oneindige, hebben zij, om hunne gewoonte van woelingen en hun lust tot avonturen bot te vieren, behoefte aan de hoop op wanordelijkheden en onlusten op eene groote schaal.

ADVERTENTIEN.

Te Amsterdam, bij C. L. VAN LANGENHUYSEN, Drukker en Uitgever.